

POSUDEK ŠKOLITELE

JIRÍ JANÁČ

EUROPEAN COASTS OF BOHEMIA:

NEGOTIATING THE DANUBE-ODER-ELBE CANAL IN A TROUBLED TWENTIETH CENTURY

Eindhoven University of Technology, June 18, 2012, 287 s. (254 s. textu + přílohy).

Mgr. Jiří Janáč ukončil v roce 2005 své mezioborové studium historie (FF UK) a geografie (PřF UK) obhájením diplomové práce „Historickogeografická interpretace využití půdy v okrese Kolín v 19. a 20. století“ a v září 2006 nastoupil do doktorského studia na FF UK v Praze. Jeho doktorský projekt byl koncipován jako „Vytváření společného středoevropského prostoru na příkladě propojování infrastrukturních sítí“, přičemž již při přípravě tohoto projektu se počítalo s jeho zakomponováním do chystaného mezinárodního doktorského programu „The Hidden Integration in Central, Eastern and Southeastern Europe“ organizovaným nadací „Foundation for the History of Technology“ (Eindhoven University of Technology, Nizozemsko) a společně zajišťovaným konsorciem univerzit TU Eindhoven, UK Praha a Uni Plovdiv. Garantem tohoto mezinárodního programu (doktorátu pod dvojím vedením) se stal Prof. dr. Johan W. Schot (TU Eindhoven), na FF UK jej pak na základě příslušných smluv koordinovala Prof. PhDr. Lud'a Klusáková, CSc. ze Semináře obecných a komparativních dějin Ústavu světových dějin FF UK.

V listopadu 2006 Mgr. Jiří Janáč se svým projektem úspěšně absolvoval přijímací pohovor na Eindhoven University of Technology a v březnu následujícího roku (2007) tam v rámci mezinárodního doktorského programu zahájil intenzivní studium kurzu věnovaného dějinám technologií.

Konkrétní náplní badatelského projektu Jiřího Janáče v rámci programu „The Hidden Integration in Central, Eastern and Southeastern Europe“ se staly pohnuté osudy a okolnosti nadšeného prosazování i zarytého odmítání snad nejslavnějšího z nikdy nerealizovaných projektů nadnárodního dopravního spojení na našem území, jež by napříč kontinentem propojovalo tři evropská moře, totiž pověstného průplavu zajišťujícího propojení vodní cesty Dunaj-Odra-Labe. Na tomto projektu lze totiž velmi dobře studovat problematiku „skryté integrace“, šíření a implementace inovačních technologií i inženýrské způsobilosti, jež se projevovala v jakémsi „technokratickém internacionalismu“, který jen potvrzoval, že ony „samovolné“, „přirozené“ a „nekonfliktní“ integrační procesy se napříč kontinentem šířily dříve a účinněji, než s nimi v geopolitické rovině přicházely politické reprezentace. Téma tak v komparativním pohledu umožňuje nahlédnout, jak se tu v různých údobích posledního století projevovaly národní a nadnárodní perspektivy při budování mezinárodní dopravní cesty (jakožto součásti širší evropské dopravní sítě), jaká argumentace v daných souvislostech převládala a jak do ní zasahoval nepominutelný politický kontext. Prvky regionálního, národního i nadnárodního zájmu se tu tak prolínají v komplexitě protichůdných zájmů i přechodných spojenectví, jež akcentovala proměnlivé a ne vždy kompatibilní priority (profesní, politické, mocenské, sociální, ekonomické či ekologické) – to vše v prostředí geopoliticky diskontinuitního prostředí středoevropského prostoru ve 20. století.

Zvládnutí teoretické průpravy i badatelský pobyt v archívech vyžadoval od doktoranda častý pobyt v zahraničí (na zainteresovaných univerzitách, v archívech, na konferencích a pravidelných workshopech organizovaných v Eindhovenu), jakož i přímé zapojení do příbuzných mezinárodních projektů, což se pozitivně odrazilo též na úrovni výsledné práce i

na jejím včlenění do širšího kontextu soudobého mezinárodního výzkumu ve vztahu k dějinám šíření technologií a technologických inovací a jejich dopadu v soudobém světě (a evropském prostoru zvláště).

Doktorské studium Mgr. Jiřího Janáče probíhalo řádně a bez závad, studijní povinnosti plnil doktorand průběžně a v plánovaných termínech. Během celého studia cílevědomě pracoval na svém dalším odborném růstu: v září 2007 absolvoval studijní program „Inventing Europe / Tensions of Europe Summer School: Cold War Technology, o rok později pak kurz „Inventing Europe / Tensions of Europe Summer School: Americanization, Sovietization, Globalization“. S vlastními příspěvky vystoupil na konferencích týkajících se dějin technologií a šíření technologických inovací ve 20. století či jejich dopadu na životní prostředí, otázek technokratické internacionalizace či europeizace ve 20. století, ať už se (i opakovaně) konaly v Bulharsku, Německu, USA, Itálii či České republice. V této souvislosti se Mgr. Jiří Janáč stal také řádným členem příslušných mezinárodních společností – Society for the History of Technology (SHOT) a Tensions of Europe (ToE).

Jako doktorand Semináře obecných a komparativních dějin Ústavu světových dějin FF UK se Mgr. Jiří Janáč zapojil též do aktivit (konferencí a publikací) mezinárodní badatelské sítě CLIOHRES (projektu 6. Rámcového plánu s podporou EK, který svou činnost zahájil v roce 2004/05), a to v rámci doktorandského týmu páté pracovní skupiny (TWG5 – „Hranice a identity“).

Po celou dobu svého doktorského studia se Mgr. Jiří Janáč též aktivně účastnil řešení výzkumného záměru svého domovského pracoviště (ÚSD FFUK), konkrétně sub projektu „Evropské kulturní identity“. Přispíval na konferencích a zapojil se rovněž do výuky studentů bakalářského i magisterského studia oboru „historie“ a bakalářského studia oboru „historie – evropská studia“. Vstoupil tak např. do kurzu „Úvod do evropských studií“, „Evropa: problém centra a periferie II“ či do anglofonní výuky nabízené přednostně zahraničním studentům programu Erasmus či Erasmus Mundus TEMA („Introduction to European Studies“, „Economy and Politics in European History“).

Dílní výsledky výzkumu problematiky dějin technologií a nadnárodních dopravních sítí (případně hranic a identit) publikoval v šesti studiích a prezentoval ve vystoupeních na četných mezinárodních i místních konferencích.

Všechny uvedené skutečnosti plně opravňují podání žádosti o umožnění obhajoby doktorské disertace. Práce Mgr. Jiřího Janáče je výsledkem jeho systematického, původního výzkumu (studia četných pramenů a odborné literatury) a přináší originální výsledky v kontextu širšího evropského vývoje ve 20. století. Práce je dobře strukturovaná, přehledná, čtivě a srozumitelně napsaná. Se vši odpovědností ji tedy plně **doporučuji k obhajobě**.

PhDr. Karel Kubiš, CSc.

25. října 2012